

1995.

V. 16. A SZEF Ügyvivő Testületének *nyilatkozata az érdekegyeztetésben tapasztalható válságtünetekről*, arról, hogy a kormány kompromisszumkésztségének hiánya, rugalmatlan magatartása miatt az érdekegyeztető tárgyalások sorra kudarccal végződnek. Ezért a SZEF azonnali tárgyalásra szólítja fel az érdekegyeztetés szereplőit, s felhívja a pártok frakcióit, az országgyűlési képviselőket, hogy fordítsanak kellő figyelmet az érdekképviseltek véleményére, javaslataira. (A SZEF több indítványt juttatott el a parlamenti pártok frakcióihoz, mind a gazdasági stabilizációs törvénycsomaghoz, mind a Munka Törvénykönyvéhez, de javaslatait figyelmen kívül hagyták.)

VI. 13. A SZEF észrevételeket juttat el dr. Bokros Lajos pénzügyminiszterhez *a helyi önkormányzati rendszer* áttekintését és a továbbfejlesztés irányait, feladatait tartalmazó anyagról. A SZEF az áttekintést és a továbbfejlesztés irányainak, teendőinek felvázolását időszerűnek és szükségesnek tartja, de a változtatásokat csak a nagy rendszerek reformjával összehangoltan, azzal harmonizálva tartja lehetségesnek.

A SZEF az állásfoglalásban kifejtette: egyetért azzal, hogy az önkormányzatok jelenlegi finanszírozási rendszere tarthatatlan, hogy a túlzott decentralizációt célszerű visszaszorítani, hogy a térségi rendszereket erősíteni szükséges, hogy a közigazgatás komplex reformja keretében szakmai és társadalmi szempontból is megalapozott modelleket kell kialakítani, s hogy indokolt csökkenteni a feladatkörök, a hatáskörök és a finanszírozás ellentmondásait.

A konföderációnak ugyanakkor jelentős fenntartásai vannak az egyes helyi önkormányzati feladatokra — a közoktatásra, a helyi egészségügyi és szociális ellátásra, az igazgatásra, a színházi finanszírozásra — vonatkozó megállapításokkal kapcsolatban, mert ezek több tekintetben megalapozatlanok, egyoldalú pénzügyi szemléletet tükröznek. A SZEF nem támogatja az önkormányzatok működőképességének, tevékenységi körének korlátozására irányuló törekvéseket, tisztázandónak tartja az állam és az önkormányzatok ellátási felelősségét, az állami és az önkormányzati igazgatás közötti feladatmegosztást, s az ehhez kapcsolódó finanszírozási rendet.

VI. 21. A SZEF kéri az Alkotmánybíróságtól az 1992-es köztisztviselői törvény — a túlmunka díjazását megtiltó — 40. paragrafusának alkotmányellenessé nyilvánítását.

VI. 23. A SZEF a gazdasági stabilizációt szolgáló egyes törvénymódosítások alkotmányellenességének megállapítását kéri az Alkotmánybíróságtól. A SZEF alkotmány sértőnek tartja a közalkalmazotti jogviszony megszűnésével és a végkielégítésre vonatkozó jogosultság módosításával kapcsolatos új rendelkezéseket.

VI. 30. A SZEK Szövetségi Tanácsának ülése. Napirend: a SZEK 1995. évi költségvetése. (Az előterjesztést a SZEK Ügyvivő Testülete 1995. június 19-én tárgyalta.)

VIII. 16. A SZEK javaslatot dolgozott ki arra, hogy a szeptemberi energiaár-emelésből (villany, földgáz, pb-gáz drágulásából) adódó többletterheket — teljeskörűen kompenzálják a költségvetési intézményeknek, mert azt kigazdálkodni képtelenek.

IX. 4. A SZEK Ügyvivő Testülete javaslatot készített *az érdekegyeztetés rendszerének átalakítására*, mert — megállapítása szerint — az érdekegyeztetés mélypontra jutott. A konföderáció szükségesnek tartja a kialakult kedvezőtlen helyzet alapos elemzését. A SZEK szerint meg kell állapodni az érdekegyeztetés új alapelveiről, az érdekképviselési törvényről, újra kell gondolni az érdekegyeztetésben résztvevők körét, tisztázni kell a participációs intézmények és a szakszervezetek jogköreit, kizárva azok összekeverését, jogszabályban kell rendezni az érdekegyeztetésben résztvevők információhoz jutásának jogát, s meg kell teremteni — és az érdekképviselési törvényben rögzíteni kell — az érdemi érdekegyeztetéshez szükséges tárgyi, személyi, anyagi és infrastrukturális feltételeket.

A SZEK álláspontja: a makroszintű érdekegyeztetésben a munkavállalókat azok a szakszervezeti konföderációk képviselhetik, amelyek a munkavállalóknak legalább 10 százalékát tömörítik. Átmeneti megoldásként azok a konföderációk is birtokolhatnak együttesen egy helyet az érdekegyeztetésben, amelyek készek egymással együttműködni és közösen elérik a 10 százalékos képviselési szintet. A mérce 1995-ben az üzemi és a közalkalmazotti tanácsok választásán elért eredmény, később pedig a fizető szakszervezeti tagok 3 vagy 5 évenkénti megszámlálása. A munkáltatók esetében is legyen kötelező a 10 százalékos küszöb. Az önkormányzati szövetségeket is be kell fogadni a makroszintű érdekegyeztetés rendszerébe, szintén feltételül szabva a 10 százalékos küszöböt.

A SZEK javaslata felveti, hogy létre kell hozni a munkahelyi, a települési, a megyei és az ágazati érdekegyeztető tanácsok teljes rendszerét, valamint a versenyszféra, a költségvetési ágazat és a közszolgáltatási-közüzemi szféra makroszintű érdekegyeztető tanácsát.

IX. 6. A SZEK kialakította álláspontját az Alkotmány Szabályozási Koncepcióról.

IX. 19. Az Autonóm Szakszervezetek Szövetsége (ASZSZ) kezdeményezésére az ASZSZ elnöksége és a SZEK Ügyvivő Testülete megbeszélést folytatott időszerű szakszervezet-politikai kérdésekről. Az ASZSZ és a SZEK elégtelennek tartja az országos érdekegyeztetést, szükségesnek látja az érdekegyeztetés egész rendszerének korszerűsítését, működőképessé tételét, s a közalkalmazotti, illetve a közüzemi-közszolgáltatási szféra érdekeinek markánsabb megjelenítését. Állást foglaltak a területi önkormányzatok reprezentatív képviselőiteinek az érdekegyeztetési rendszerbe

történő bekapcsolása mellett. A két konföderáció megállapodott a kétoldalú párbeszéd folytatásában, konkrétan abban, hogy az alkotmányozás, az államháztartási reform kérdéseivel valamint a közalkalmazottak és a közszolgáltatásban dolgozók helyzetével a kapcsolódó érdekképviseleti tennivalókkal összefüggő ügyekben konzultálnak egymással. Kinyilvánították, hogy mindkét konföderáció az Európai Szakszervezeti Szövetséghez kíván csatlakozni.

X. 6. Dr. Szabó Endre elnök megküldte Horn Gyula miniszterelnöknek a SZEF Ügyvivő Testületének október 2-i nyilatkozatát, rámutatva, hogy a közszférát érintő kihívások súlyos feszültségek forrásai. Az a szándék, hogy 500-600 ezer közalkalmazott bérét 1996-ban befagyasztyják, a reálbér 25-30, s a nettó kereset 15-20 százalékos romlásával járna. A SZEF álláspontja szerint az államháztartási reform szektorális programjai nincsenek abban az állapotban, hogy már 1996 elejétől jelentős létszámcsökkentéshez vezethetnének. A SZEF nem szeretné, ha széleskörű munkavállalói és lakossági elégedetlenségi megmozdulások szervezésére kényszerülne, mert a tárgyalások és a józan kompromisszumok pártján áll. Ehhez azonban szükség van a kormány új tárgyalási javaslataira. Célszerű lenne a személyes találkozó is.

X. 25. A SZEF előterjesztést készített a KIÉT és az Érdekegyeztető Tanács (ÉT) ülésére a kialakult társadalmi-gazdasági feszültségek enyhítését szolgáló lépésekről. A különböző szakmai műhelyek ajánlásaira épülő előterjesztés gyökeres szemléleti-stratégiai fordulatot szorgalmaz a kormány gazdaságpolitikájában, hogy megfékezhető legyen az életszínvonal gyorsuló ütemű csökkenése, elkerülhető legyen a közszolgálat tevékenységének és intézményrendszerének összeomlása, az ország külső és belső eladósodottságának növekedése, megállítható legyen az ország legfontosabb erőforrásainak további leépülése, következetesen végigvihető legyen az ökoszociális-piacgazdasági átalakítás.

Az előterjesztés intézkedéseket javasol a Magyar Nemzeti Bank társadalmi kontroll nélküli túlhatalmának megszüntetésére, az államháztartási deficit restriktív nélküli csökkentésére, a gazdasági növekedés megindításához szükséges belső erőforrások biztosítására, a fizetési mérleg hiányának export-import szabályozással történő csökkentésére, az infláció enyhítésére, a bank- és adókonszolidáció átalakítására, a társadalmombiztosítás helyzetének rendezésére, beruházásösztönző lépésekre, a közvélemény számára jobban elfogadható adó- és tb-járulék rendszer megteremtésére, a foglalkoztatottság javítására.

X. 27. A SZEF Ügyvivő Testületének nyilatkozata szerint a kormány és az önkormányzatok 1996-ra tervezett intézkedései és a szolgáltatások drágulása együttesen túllépi azt a határt, amelyet a bérből, fizetésből élők és a nyugdíjasok társadalmilag elviselhetnek. Mindent meg kell tenni annak a veszélynek az elhárításáért, amely a gazdasági stabilizációra törekvés túlhajszolása következtében a társadalmi stabilitás felborításával járna együtt. A SZEF elfogadhatatlannak és provokatívnak tartja a pénzügyi kormányzat bérfagyasztási és nagyarányú létszámcsökkentési tervét, s jogosnak minősíti, hogy a különböző szakszervezetek

válaszul demonstrációkat, sztrájkokat helyzetek kilátásba. A SZEFE csak akkor tartja elkerülhetőnek a súlyos konfliktusokat, ha a kormány belátja, hogy javaslatai tarthatatlanok és új, tárgyalásra alkalmas érdemi indítványokkal áll elő. Ha a megállapodás lehetősége végképp meghiúsul, a SZEFE egységes nyomásgyakorlási akciókat kezdeményez. Egyben támogatja egyes tagszervezeteinek önálló kezdeményezésű akcióit, és minden tagszervezetét felhívja, hogy hathatósan fejezzék ki szolidaritásukat.

A nyilatkozatban a SZEFE Ügyvivő Testülete megerősíti korábbi álláspontját: az MSZOSZ által kezdeményezett ár-bér megállapodásról csak akkor hajlandó tárgyalni, ha a kormány a költségvetési intézményeket és azok munkavállalóit érintő új, pozitív javaslatokkal és garanciákkal áll elő.

XI. 21. A SZEFE Ügyvivő Testülete a SZEFE képviselői és a miniszterelnök között november 21-én folytatandó megbeszélésre állásfoglalást alakított ki.

A SZEFE követelései:

1. Bruttó 25 százalékos bértömeg-növelés a közszolgálatban dolgozók számára,
2. A közintézmények feladatainak megfelelő létszámok foglalkoztatása, a szakmailag indokolatlan létszámcsökkentések leállítása,
3. A költségvetési intézmények működőképességének megtartásához szükséges források biztosítása.

A SZEFE szerint a kormány kötelessége, hogy a lakosság teherviselési határainak figyelembevételével dolgozza ki pénzügyi politikáját és az állami költségvetést. A konföderáció nem fogadja el, hogy az az egyetlen lehetséges gazdaságpolitika, amelyet a kormány folytat.

XI. 23. A SZEFE Szövetségi Tanácsa meghallgatta dr. Szabó Endre elnök tájékoztatóját az ÉT november 15-i üléséről, s kialakította azzal kapcsolatos álláspontját, valamint elfogadta a SZEFE két szakszervezeti konföderációval — az MSZOSZ-szal és az ÉSZT-tel — kötendő megállapodásának tervezetét.

XII. 5. Dr. Sándor László és dr. Szabó Endre aláírta az MSZOSZ és a SZEFE 1997. december 31-ig érvényes együttműködési megállapodását, amelynek célja: a munkavállalók érdekeinek eredményesebb védelme, hatékonyabb képviselése és a kormánnyal, a munkaadókkal szembeni határozottabb fellépés.

A szakmai együttműködés során a két szövetség egymás álláspontjának előzetes megismerése után közös álláspont kialakítására törekszik, ennek hiányában mérlegelik a szolidaritás lehetőségét elsősorban a jövedelmi, foglalkoztatás-politikai és szociális ügyek törvényi szabályozása, az állami költségvetés, a gazdaság modernizációja, az államháztartási reform és az országos szintű érdekegyeztetés kérdéskörében.

A szakszervezeti együttműködés keretében az anyagi és emberi erőforrások takarékos kihasználása céljából helyi megállapodások alapján a tárgyi, technikai feltételek közös megteremtésére és működtetésére, közös jogsegélyszolgálatra, képzési programokra, valamint a megyei társadalombiztosítási és a munkaügyi tanácsokban közös álláspont kialakítására és képviselésére ad lehetőséget a megállapodás.

A két szövetség összehangolja az érdekvédelem hagyományos területein kívüli szolgáltatásait (pl. önkéntes biztosító pénztárak, egyéni biztosítási konstrukciók, kedvezményes vásárlási rendszerek, akciók, üdültetés, szabadidős kulturális rendezvények szervezése területén), támogatja a két konföderáció nyugdíjas szervezeteinek együttműködését.

XII. 11. Dr. Víg László, az ÉSZT soros elnöke és dr. Szabó Endre, a SZEF elnöke aláírta a két konföderáció együttműködési megállapodását, amely szerint közös álláspont kialakítására törekednek a munkavállalókat, s különösen a közalkalmazottakat és a köztisztviselőket érintő valamennyi kérdésben. Az együttműködés keretében közös képzési programok szervezésére, nyugdíjas szervezeteik folyamatos kapcsolataira, érdekvédelmi akcióik összehangolására, együttes fellépésre és közös szolgáltatások kialakítására törekszik a két konföderáció.

XII. 13. Az Európai Szakszervezeti Szövetség (ESZSZ) Végrehajtó Bizottsága 1995. december 13-i ülésén elfogadta, hogy a SZEF megfigyelői státuszban részt vegyen az ESZSZ tevékenységében. Ezzel a döntéssel a SZEF helyet és tárgyalási jogot kapott az ESZSZ Végrehajtó Bizottságában és Integrációs Munkacsoportjában. A SZEF elnökét a határozatról levélben tájékoztató Emilio Gabaglio főtítkár úgy foglalt állást, hogy "a SZEF a magyar szakszervezeti mozgalom lényeges szegmense, amelynek helyet kell kapnia az ESZSZ-ben", s a megfigyelői státusz megkönnyíti a SZEF számára, hogy "a közeljövőben kiszélesítse és elmélyítse kapcsolatait az ESZSZ tagszervezeteivel, hogy így is javíthassa a további döntések előfeltételeit".

XII. 13. A SZEF Szövetségi Tanácsának ülése közleményben fejezte ki súlyos aggodalmát amiatt, hogy a KIÉT-ben nem sikerült megállapodásra jutni az 1996-os közszolgálati illetményemelésről, mert a kormány az ígért 19,5 százalékos keresetnövelésnek csak a felére vállalt garanciát. Az érintett szakszervezetek nem fogadták el a kormányajánlatot, amely szerint a közalkalmazottak illetménye 1996 februárjától átlagosan 10, szeptembertől minimum 2 százalékkal, az állami köztisztviselők illetménye 11,1, az önkormányzatiaké pedig mindössze 5,6 százalékkal emelkedne. A testület felhívta a kormányt, hogy az illetményemelés teljes összegére adjon garanciát, és sürgősséggel terjesszen az Országgyűlés elé új közalkalmazotti illetménytáblázatot, valamint indítványt a létszám- és foglalkoztatási kérdések megoldására. A szövetségi tanács megerősítette álláspontját: a SZEF mindaddig nem írja alá az ár-bér megállapodást, amíg a költségvetési szféra béremelése ügyében nem születik egyezség. A szövetségi tanács jogosnak tartja tagszervezeteinek a bérgaranciával kapcsolatos követeléseit, s az ezek alátámasztására szervezett különböző akcióit, szolidaritásáról és támogatásáról biztosítja az oktatás munkavállalóinak sztrájkját és felhívja a SZEF tagszervezeteit szolidaritásuk

kinyilvánítására. Egyben felhatalmazta az ügyvivő testületet a SZEK — a nyomásgyakorló kezdeményezéseket koordináló — Akcióbizottságának létrehozására.

A szövetségi tanács kezdeményezi a Kjt. és a Ktv., valamint az előmeneteli és az illetményrendszer módosításával kapcsolatos érdekegyeztetés sürgős folytatását és mielőbbi befejezését.